

Kehityopsykologian keskeisiä käsitteitä

11.4.2024

Kriittiset taidot

- Mieti elämässäsi, ja etenkin lapsuudessasi, oppimiasi perustaitoja tai tietoja.
- Mitä taitoa tai tietoa ilman elämäsi olisi tähän asti ollut joko todella haastavaa tai jopa mahdotonta?
- Pohtikaa asiaa vierustoverin kanssa

Kehitystehtävät:

- Tiettyyn kehityksen vaiheeseen liittyviä keskeisiä muutoksia ja niiden käsittelyä
- Esimerkiksi suuri osa ihmisistä kokee tarvetta itsenäistyä, aloittaa ensimmäinen seurustelusuhde tai pohtia tulevaisuuden ammattiaan nuoruudessa

Kriittinen kausi

- Biologisesti määräytyvä ajanjakso, jolloin kehityksen on mahdollista tapahtua.
- Kriittisen kauden aikana keskushermosto on kehittynyt tiettyä toimintoa varten → jotta toiminta opitaan, tarvitaan sopivat virikkeet. Mikäli kehitystä ei tapahdu kriittisen kauden aikana, sitä ei välttämättä koskaan tapahdu
- Esimerkiksi puhumaan oppimisen kriittinen kausi on ensimmäiset viisi ikävuotta

Kielen riistäminen - "historiallinen" koe

[https://www.youtube.com/watch?v
=_BrRzozVDUc](https://www.youtube.com/watch?v=_BrRzozVDUc)

Herkkyyskausi

- Ajanjakso ja kehitysvaihe, jolloin jonkin kyvyn oppiminen on hermoston kehityksen kannalta otollista
- Erityisesti lapsuudessa aivot muovautuvat herkästi virikkeen, ärsykkeiden, kokemusten ja harjoittelun myötä
- Herkkyyskauden ulkopuolella samat virikkeet eivät vaikuta yhtä tehokkaasti

Kypsyminen

- Kypsymisellä tarkoitetaan geenien ohjaaman *aikataulun* mukaan tapahtuvia muutoksia
- Kypsymisen aikataulu rajoittaa oppimisen mahdollisuuksia
- Esimerkiksi vauva ei opi puhumaan ennen kuin aivojen kehitys on saavuttanut riittävän tason

Elämänkaariajattelu

- Kehitys nähdään jatkuva läpi elämän siten, että **kehitystä tapahtuu kaikissa ikävaiheissa**
- Ihmisen kehitys tapahtuu siis systemaattisena janaana tai kehänä
- Länsimaisessa ajattelussa nähdään helposti nousevana ja laskevana kaarena
- Nuoruutta esimerkiksi ihannoidaan
- Muissa maanosissa taas vanhuutta voidaan arvostaa

Tiedätkö miten vartumme

<https://areena.yle.fi/1-50765806>

Elämänkaari- jaottelu jana